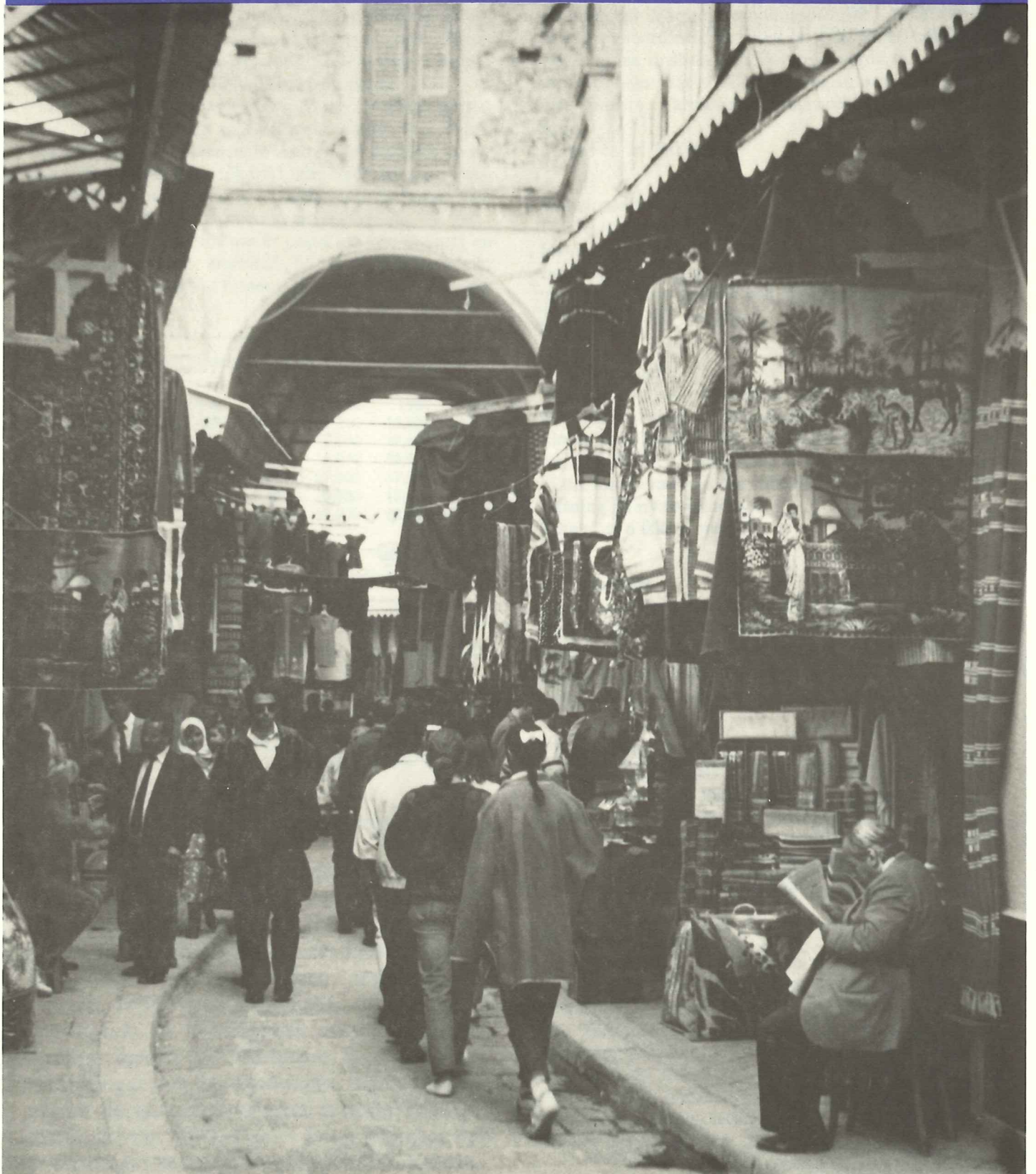

TNC-Aktuellt

NR 1 1989 · ÅRGÅNG 29, INFORMATION FRÅN TEKNISKA NOMENKLATURCENTRALEN · ISSN 039-8438

ISO-möte i Tunis, se sidan 5

Innehåll:

Termdok-skivan i ny utvidgad utgåva	3
Terminologiarbetets metoder och principer	5
Nybildade terminologiorgan	8
Notiser	9
Liten järnvägsordlista	10
Termfrågor i urval	11
Ur terminologikalendern	11
Annons om lediga tjänster på TNC	12

TNC-Aktuellt

Nyhetsblad för TNCs medlemmar.

TNC är en ideell förening och har till uppgift att verka för att en lämplig teknisk terminologi skapas och används inom offentlig förvaltning, näringsliv, utbildningsväsen och massmedier.

Redaktion:

Berit Björk
Åsa Holmér

Prenumeration:

Elisabeth Lindström

Postadress:

Västra vägen 9 C, 171 46 Solna
Telefon: 08-735 85 25
Telefax: 08-27 32 86
Postgiro: 55 60 12-3
Bankgiro: 711-1925

TNC-Aktuellt utkommer med 4 nummer per år och kostar 100 kr för en helårsprenumeration.

Eftertryck tillåts om källan anges.

gotab 88556, Stockholm 1989

Termdok-skivan i ny utvidgad utgåva

För drygt ett år sedan gav TNC i samarbete med Walters Lexikon ut Termdok på CD-ROM. Den blev den första kommersiella CD-ROM-skivan som framställts i Sverige.

Materialet till Termdok har hämtats från ett 25-tal TNC-ordlistor inom områden som bygg, data, energi, miljö, verkstadsteknik, materialteknik och kemiteknik. Totalt innehåller denna första version 25 000 tekniska termer med definitioner och 100 000 översättningar.

Det är sällan TNC kan vara med när ny teknik ser dagens ljus. Men genom att vi så snabbt kunde få ut Termdok på CD-ROM-skiva hade vi ett finger med i leken redan från början. Rent tekniskt fungerade allt utan missöde. Våra samarbetspartner (Archetype, Dataware och PC-Consult) låg då i fronten av utvecklingen.

En ny erfarenhet för oss är också att arbeta inom en liten internationell marknad på stadig frammarsch. Knowledge Research i London har gjort följande marknadsprognos:

Number of Installed CD-ROM Drives in Europe

	1988	1989	1990	1991	1992
United Kingdom	2,400	6,400	17,200	32,500	54,000
France	2,150	5,300	12,800	27,500	45,500
West Germany	2,950	7,200	18,000	36,000	61,000
Italy	13,800	19,600	27,300	37,000	45,000
Scandinavia	850	2,400	9,300	16,500	26,000
Others	2,950	6,300	15,900	32,500	52,500
Total	25,100	47,200	100,500	182,000	284,000

Source: Knowledge Research Ltd., London England

Som jämförelse kan nämnas att det finns 47 000 CD-ROM-spelare i USA (1988).

Termdok-skivan har väckt stort intresse internationellt och recenserats i ett flertal tidskrifter, tex "Byte", "Language Monthly", "Language Technology", "Electronic Library", "Information Market", "Meta".

Nästan tio gånger så mycket material

Nu kan vi presentera en uppdaterad version av Termdok-skivan. På denna nya skiva får den internationella aspekten stort inflytande på innehållet, medan vi väljer att vara helsvenska när det gäller tekniken. Skivan innehåller tre svenska termbankar, en finsk, en norsk, en fransk och en kanadensisk termbank. Totalt rymmer den ca 225 000 termer med begrepps-förklaringar och översättningar, med andra ord nästan tio gånger så mycket material som den första skivan. Söksystemet heter Optosof och är framtaget speciellt för CD-ROM-tekniken.

TNC-ordlistor

Till det nuvarande Termdok-materialet har den nyutkomna Färg- och lackteknisk ordlista lagts till. Plan- och

byggtermer 1980 har bytts ut mot dito 1989. Dessutom har vi kompletterat med några äldre ordlistor, Vattenordlista 1 och 2, Målningsteknisk ordlista, Miljöordlista, Bryggeriteknisk ordlista samt Kommunalteknisk ordlista.

Komplettering har dessutom gjorts med engelska definitioner till Värmebehandlingsordlista, Avfallsordlista och Pappersordlista. Spanska motsvarigheter har tillförts Bergteknisk ordlista och Korrosionsordlista, och ryska motsvarigheter har tillförts Geologisk ordlista, Geoteknisk ordlista, Värmebehandlingsordlista och Rymdordlista.

Totalt: ca 28 000 termer

Svensk standard – SIS

Denna databas omfattar all svensk standard som i någon form innehåller termer med definitioner eller ordförklaringar och som är utgiven t o m 1986. Dessutom har delvis standarder från 1987 och 1988 tagits med.

Totalt: ca 17 000 termer

TNC-excerpter

TNC har lagt upp en ny typ av termbank, en sk excerptbank, som består av termer, definitioner och översättningar som förekommer i tidskrifter, forskningsrapporter, handböcker, lagtexter o d. Därmed kommer vi att bättre kunna redovisa faktiskt språkbruk med speciell inriktning på ny terminologi.

Totalt: ca 6 000 termer

RTTs termbas

Rådet for teknisk terminologi (RTT) är TNCs motsvarighet i Norge. Databasen innehåller 35 ordlistor inom områden som elteknik, teleteknik, energi, VVS, VA, oljeteknik och materialteknik.

Totalt: ca 25 000 termer

TEPA – Suomi/Finland

Centralen för teknisk terminologi (TSK) står som värd för denna databas. TSK är TNCs motsvarighet i Finland. Databasen innehåller sju ordlistor inom sådana områden som arbetarskydd, säkerhetsteknik, konfektion, video, samt finsk standard med el- och teleteknisk terminologi.

Totalt: ca 9 000 termer

Termium – Canada

Termium är den kanadensiska statens officiella termbank. På Termdok-skivan finns ett utdrag ur Termium bestående av teknisk terminologi inom ett 90-tal områden. Termium är tvåspråkig, engelsk och fransk. Som exempel på innehållet kan nämnas att det finns 5 800 termer inom det radiotekniska området, 3 800 biltekniska termer, 3 700 tryckeritekniska, 8 600 flygtekniska och 17 000 datatekniska termer.

Totalt: 100 000 termer

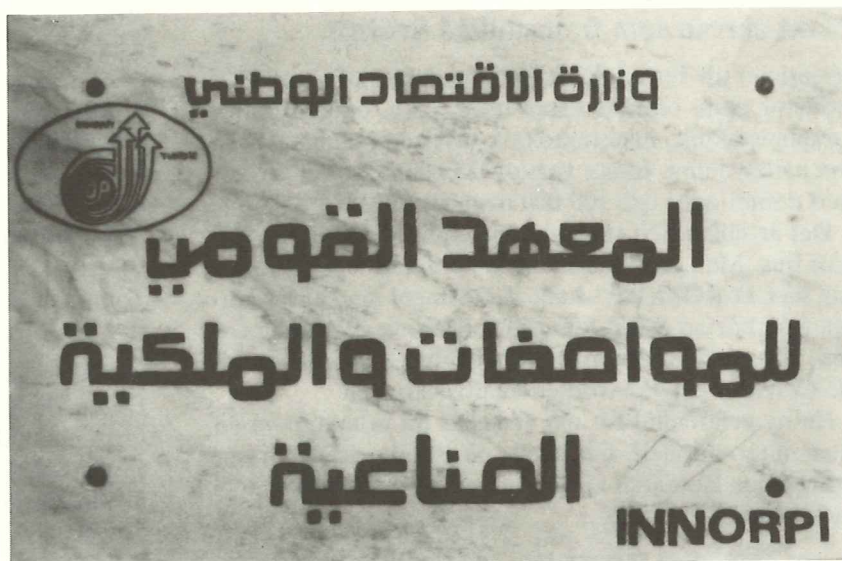
Normaterm – AFNOR

Normaterm är det franska standardiseringsorganet AFNORs tvåspråkiga termbank (fransk/engelsk) över

Terminologiarbetets metoder och principer

Vad bör standardiseras?

Den här vackra skylten möter besökarna vid entrén till den tunisiska standardiseringsorganisationen INNORPI.

fransk och internationell (ISO-)standard med terminologiskt innehåll. Områden som täcks är bl a metallurgi, byggt teknik, elteknik, verkstadsteknik, fordonsteknik, transportteknik och datateknik.

Totalt: 40 000 termer

Optosof – det nya söksystemet

Vi har som nämnts bytt till ett svenskt söksystem, Optosof, som erbjuder oss många nya möjligheter jämfört med Dataware 2000.

1. Den geografiska närheten till de som utvecklar Optosof gör det möjligt för oss att inte bara kunna följa den tekniska utvecklingen utan att också i viss mån kunna styra den efter våra behov.
2. Optosof kan nu användas både på IBM-kompatibla persondatorer och på Macintosh.
3. Sökningen i Optosof sker efter två huvudprinciper, fritextsökning och strukturerad sökning. Man kan också söka separat i varje databas eller i flera samtidigt.
4. Visning i Optosof sker med hjälp av fönsterteknik, dvs uppdelning av bildskärmen i flera mindre delar (fönster). På så sätt kan man visa material ur flera termbankar samtidigt på skärmen.

Fritextsökning innebär att man söker termer oberoende av var de står. Man kan exempelvis söka efter en engelsk term och få fram svaret i form av engelskt uppslagsord, synonym, engelsk översättning eller en engelskspråkig definition.

Varje termpost är indelad i olika fält, exempelvis svensk term, engelsk term, fransk term, definition, ämnesområde och källa. *Strukturerad sökning* används när man vill begränsa sin sökning till enbart vissa fält. Detta gör det möjligt att hitta uppgifter snabbare än vid fritextsökning.

Det finns två finesser i söksystemet som troligen kommer att vara till stor nytta: *Vidaresökning* – alla ord som visas på träffbilderna kan markeras och användas för en ny sökning. *Sökhistorik* – om man har gjort en felaktig sökning kan man backa tillbaka till en tidigare sökning och fortsätta därifrån.

Termdok-skivan och framtiden

Vi har redan kunnat konstatera att Termdok-skivan är ett effektivt hjälpmedel för TNC. Med skivans hjälp kan vi nu snabbt och billigt söka i vårt material. Den nya skivan ger oss helt nya möjligheter att få tillgång till bortemot tio meter ordböcker (250 Mbyte) och att med enkla hjälpmedel söka sekundsnabbt i denna mängd. Det är troligt att vi kommer in i ett helt nytt sätt att arbeta terminologiskt som fyller de krav 90-talets europeisering och internationalisering ställer på organ av TNCs karaktär.

Demonstration

Skulle någon av TNC-Aktuellts läsare vilja vara med om en visning av den nya skivan kommer vi givetvis att ordna en sådan på TNC.

Eller köp

Termdok-skivan kostar 5 900 kronor (exkl moms). För den som redan har köpt version ett och vill göra en uppdatering kostar detta 1 965 kronor (exkl moms) vid inbyte. Man får alltså två tredjedelar av nypriset i rabatt för den gamla skivan. Samma princip kommer att gälla vid nästa uppdatering.

Göran Walter

Rapport från ett möte inom ISO/TC37

Med två-tre års mellanrum sammanträder internationella standardiseringskommissionens (ISOs) hela tekniska kommitté för terminologifrågor (TC 37). Den gångna periodens arbete summeras och arbetsinriktningen för de kommande åren läggs fast. Detta sker inom ramen för de tre underkommittéerna och fristående arbetsgrupper. Deras resultat presenteras och diskuteras och ligger till grund för beslut senare under plenarmötet.

För två år sedan stod Finland för värdskapet genom att mötet hölls i Vasa (se rapport i TNC-Aktuellt 1987:3). Denna gång var turen kommen till Tunisien, som är en relativt ny medlem i denna arbetsgemenskap, och mötet ägde rum i huvudstaden Tunis den 6-12 mars.

Totalt är sexton länder P-medlemmar (P som i "participating") till namnet, men hittills har inte alla kunnat delta i de olika projektarbeten som bedrivs. Man kan nog i praktiken tala om tolv aktiva länder av vilka tre är nordiska (Sverige, Finland och Danmark; Norge är O-member, "observing member"). Övriga som saknas sådana traditionellt standardiseringsstarka länder som Storbritannien och Frankrike. I gengäld har just standardiseringsarbetet inom terminologiområdet med sin språkanknytning väckt stort intresse i länder vars språk har ett skriftsystem som avviker från det latinska. Att mötet förlagts till Tunisien visar arabvärldens intresse. En kinesisk delegation deltog också i mötet och förklarade sig villig att arbeta i flera av de nya projekten.

ISO/TC37 hade fram till mötet följande struktur:

WG 5 Vocabulary of terminology

WG 6 Coordination of international terminology standardization

WG 7 Working procedures within ISO/TC37

SC 1 Principles of terminology

SC 2 Layout of vocabularies

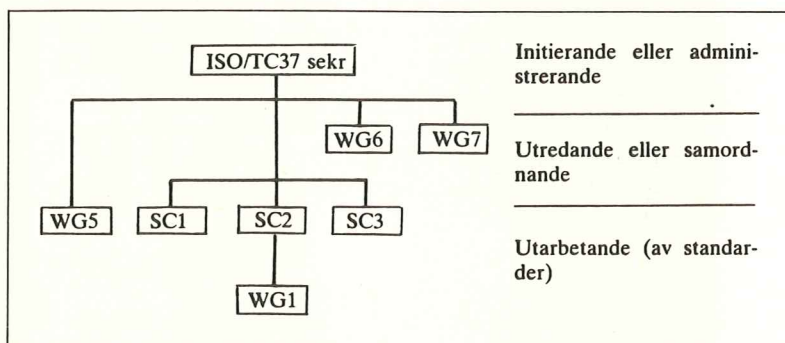
WG 1 Alpha-3 language codes

SC 3 Computational aids in terminology

WG står för Working Group och SC för Sub Committee. Se figur 1.

Sekretariatet handhas av den österrikiska standardiseringsorganisationen, ÖN, och sekreterare är Christian Galinski vid Infoterm.

Vår redogörelse av Tunis-mötet följer denna organisationsstruktur.

Figur 1. Organisation -1989.

WG 5 Vocabulary of terminology

I och med att denna arbetsgrupp vid ett möte i Wien i september 1988 beslöt att godkänna ordlistan "Vocabulary of terminology" som standard (ISO 1087), har arbetsgruppen formellt sett fullgjort sitt uppdrag och kan därmed upplösas. Men, arbetsgruppen var inte helt nöjd med resultatet och redan i Wien beslöt man att omedelbart påbörja en revidering.

Vid Tunis-mötet utsågs Kjell Westerberg att vara s k convener för en ny arbetsgrupp som skall revidera ordlistan. En viktig första uppgift för arbetsgruppen blir att i den nya versionen inkludera centrala termer som förekommer i ISO/TC37s dokument.

Det ansågs som angeläget att få ett första förslag till ny ordlista färdig så snart som möjligt. Det datum som fastslogs för ett sådant förslag var 30 september 1989, och enligt tidplanen skall den nya ordlistan vara godkänd som standard vid halvårsskiftet 1991.

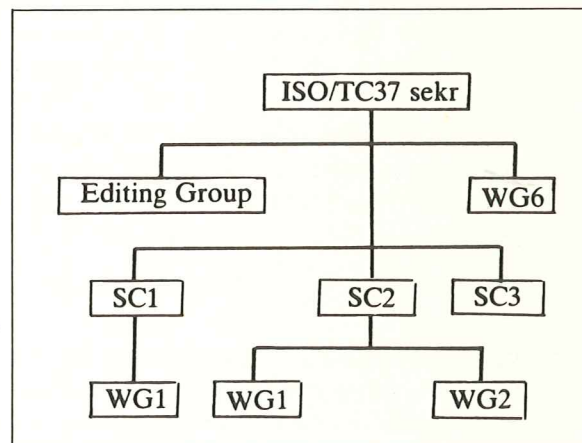
I och med att funktionen att sammankalla arbetsgruppen har hamnat i Norden kommer den första delen av arbetet att göras inom Nordterm-kretsen.

Den nybildade arbetsgruppen kommer inte att sortera direkt under ISO/TC37-sekretariatet, vilket föregångaren gjorde, utan placerades under SC1.

WG 5 har tidigare föreslagit att en "editing group" skulle upprättas med uppgift att samordna terminologin i befintliga och framtida ISO/TC37-dokument. Man beslöt nu inrätta en sådan grupp och flera länder var villiga att delta i den. TC37-sekretariatet fick i uppgift att bilda gruppen efter de riktlinjer som drogs upp på mötet.

WG 6 Coordination of international terminology standardization

Arbetsgruppen bildades 1987 i Vasa i syfte att samordna terminologiska aktiviteter inom ISO och mellan ISO och IEC (International Electrotechnical Committee). Gruppen har senare fått ytterligare en uppgift, nämligen att tillsammans med sekretariatet för ISO/TC37 utforma en "Strategic policy statement" för inriktningen på det framtida arbetet. ISOs centralsekretariat har uppmanat alla ISOs tekniska kommittéer att utforma en "Strategic policy" för att få en aktuell överblick över pågående arbete samt för att kunna upptäcka eventuella överlappningar mellan de tekniska kommittéernas arbete.

Figur 2. Organisation 1989-.

Vid en utflykt till Sidi Bou Said samsas delegater från Sovjet, Jugoslavien, Tunisien och Sverige på samma bänk.

En remissversion av dokumentet var utsänd till P-medlemmar, O-medlemmar och andra anslutna organ (s k liaisons) under hösten och den diskuterades då inom Nordterm-kretsen (se TNC-Aktuellt 1988:3). Vi var kritiska till dokumentet eftersom det innehöll förslag om att ISO/TC37 skulle syssla med väldigt många uppgifter som inte gällde produktionen av standard. När nu TC37-sekretariatet presenterade resultatet av remissyttrandena visade det sig att man i flera andra länder också tänkt i ungefär samma banor som vi i Norden. En allmän invändning var att dokumentet var alltför långt och omständligt, och en ad hoc-grupp utsågs därför med uppgift att omedelbart skriva om hela dokumentet. De nordiska delegaterna deltog aktivt i denna procedur, och resultatet blev att man i stället för ett långt dokument lade fram två kortfattade för plenarmötet:

1. "Strategic policy statement"

Häri påpekas att omfånget på TC37s arbete bör kvarstå oförändrat, dvs arbetet skall även i framtiden gälla standardisering av metoder för terminologiarbete. Standarderna kan tillämpas både inom standardiseringsarbetet och ofta inom terminologiarbete på andra områden.

I dokumentet betonas att ISO/TC37-arbetet måste ta hänsyn till olika språkskriftsystem och icke-verbala representation samt särskilt beakta utvecklingsländernas behov av samordning mellan internationella och regionala branschorganisationers arbeten.

"Strategic policy statement" avslutas med en tidplan som gäller fram till 1991 och som visar pågående och planerade projekt.

Dokumentet skall uppdateras kontinuerligt.

2. Rekommendation från ISO/TC37 till ISO Council

I och med att terminologiska aktiviteter ökar, särskilt inom internationell standardisering, har behovet av ett verktyg för kvalitetskontroll och samordning av terminologin i olika standarder blivit i det närmaste akut. ISO/TC37 rekommenderar därför ISOs högsta

organ, ISO Council, att undersöka möjligheten att upprätta en central ISO-termbank.

Förutom att underlätta samordning och kvalitetskontroll skulle termbanken kunna utgöra ett referenshjälpmedel för alla ISOs tekniska kommittéer och också för externa användare. IEC har redan ett sådant hjälpmedel i "General Index to IEV, the International Electrotechnical Vocabulary". Termbanker finns också inom de franska och amerikanska standardiseringsorganisationerna, inom EG – och i Norden förstås.

Slutligen framhävs att en termbank också är ett ovärderligt hjälpmedel vid kunskapsöverföring. Denna aspekt är särskilt viktig för utvecklingsländerna, som brådskande behöver tillgång till lättåtkomlig information.

Uppbyggnaden av en termbank är emellertid ingen lätt uppgift. Den kräver både expertkunnande och ekonomiska resurser. ISO/TC37 avslutar rekommendationen till ISO med att föreslå att man upprättar en s k technical advisory group, TAG, med uppgift att studera vilka åtgärder som krävs för att underlätta och förbättra bearbetning, lagring och spridning av ISO-terminologi.

Plenarmötet antog de två dokumenten och man beslutade också att alla TC37-medlemmar skall verka för att rekommendationen får vederbörligt stöd.

WG 7 Working procedures within ISO/TC37

Arbetsgruppen hade sammanträtt i juni i fjol och då föreslagit en rad åtgärder som diskuterades vid plenarmötet. Gruppen hade därmed fullgjort sitt uppdrag och upplöstes.

SC1

Tre dokument diskuterades inom denna kommitté vars sekretariat handhas av den sovjetiska standardiseringsorganisationen, GOST.

Arbetsdokumentet "Concept systems and their representation" hade varit utsänt för kommentarer. Någon sammanställning hade emellertid inte kunnat göras på grund av att vissa svar ännu inte nått sekretariatet. Man beslöt att bearbeta dokumentet fram till den 30 maj 1989.

SC1 beslöt också att upprätta en ad hoc-grupp med uppgift att revidera standarden ISO 704 "Principles and methods of terminology". Gerhard Budin, Infoterm, utsågs att vara sammankallande. Heribert Picht är den nordiske representanten i denna grupp.

Standarden "International harmonization of concepts and terms" kommer inom kort att sändas ut på omröstning och beräknas vara en fastställd standard i slutet av 1989.

SC2

Ansvar för sekretariatet har Standards Council of Canada men för det egentliga arbetet svarar Secretary of State. Tre dokument diskuterades.

Man beslöt att upprätta en ad hoc-grupp som skulle undersöka om det är nödvändigt att revidera standarden ISO 1951 "Lexicographical symbols particularly for use in classified defining vocabularies". Ad hoc-gruppen består av representanter för Kina, Österrike, Canada, Västtyskland och Tunisien. Vi i Norden väntar på gruppens resultat innan vi beslutar om att delta i arbetet.

Standardförslaget "Preparation and layout of international terminology standards" diskuterades ingående i ett långdraget men stimulerande möte. Man beslöt att det skall sändas ut en andra gång som standardförslag under sommaren 1989. Tillägg och ändringar framkomna vid Tunis-mötet skall först arbetas in. Dessutom skall engelskan ses över; Finland genom Krista Varantola (professor i engelska vid Tammerfors universitet) åtog sig den uppgiften.

Man beslöt också att en arbetsgrupp gemensam för TC37 och TC46 ("Information and documentation") skulle upprättas för att utarbeta ett arbetsdokument "Alpha-3 code for the representation of names of languages".

SC3

Denna underkommitté, vars sekretariat handhas av DIN (det tyska standardiseringsorganet) i Berlin, sammanträdde inte i Tunis. Däremot deltog sekreteraren för kommittén i plenarmötet och flera av de nya projekten placerades hos kommittén.

Plenarmötet

Plenarmötet är det tillfälle då man enligt ISOs regler kan besluta om nya projekt för en teknisk kommitté och under vilka underkommittéer de skall placeras. Denna gång var det fem nya arbetsuppgifter som föreslagits. Varje förslag och en beskrivning av arbetet hade varit ut-sänt för omröstning till alla P-medlemmar under våren. Samtliga förslag erhöll så pass många ja-röster att arbeten med alla kommer att påbörjas. De nordiska länderna hade röstat något olika på förslagen.

Nedan följer en uppräknig av titlarna på de föreslagna arbetena:

- Computer aids in terminology vocabulary (Sverige stödjer förslaget och har anmält intresse av att delta i arbetet.)
- Directory of terminological data elements (Sverige samtycker till förslaget.)
- Documentation in terminology (Sverige stödjer inte förslaget.)
- Descriptive terminology work – methodology (Sverige stödjer inte förslaget.)
- Translation-oriented terminology (Sverige stödjer inte förslaget.)

Alla de nya arbetsuppgifterna kunde fördelas mellan de redan existerande underkommittéerna.

Sammanfattning

Organisationsbildningen för ISO/TC37 blev mer enhetlig till följd av de beslut som togs vid mötet (se figur 2).

ISO/TC37s äldre standarder har kritiserats för att vara omfattande och alltför teoretiska. På många håll har man

Cai Zongjian och Fan Jing från Shandong Provincial Bureau of Standards and Metrology.

otåligt väntat på de standarder som är i vardande. Under 80-talet har flera initiativ tagits för att påskynda pågående arbete och för att åstadkomma standarder som är mer tillämpliga i praktiskt arbete. Vid mötet i Tunis togs ytterligare ett eller flera steg i den riktningen.

Den nordiska delegationen bestod av Pia Kuusela-Opas, Heidi Suonuuti och Krista Varantola från Finland samt Anna-Lena Bucher och Kjell Westerberg från Sverige. Vi hade haft möjlighet att relativt väl förbereda oss i de olika ärendena som togs upp och vi hade inga svårigheter att ta ställning. Det nordiska terminologiarbetet är praktiskt och användarorienterat och vi har i de flesta fall ett nära samarbete med våra "egna" standardiseringsorgan. Dessutom har de nordiska terminologiorganen förhållandevis lång erfarenhet av terminologiarbete.

Detta vårt kunnande kommer väl till pass i ISO/TC37-arbetet, vilket medför att de nordiska delegationerna har stort inflytande i arbetet. Vi är mycket nöjda med det arbete som gjordes i Tunis och de riktlinjer för framtida arbete som drogs upp där. Våra värdar vid den tunisiska standardiseringsorganisationen INNORPI bidrog med all den hjälp som behövdes under mötesdagarna och gjorde mötets inramning väldigt trevlig och stimulerande.

I direkt anslutning till ISO/TC37-överläggningarna hölls den 13-17 mars en konferens på temat "International conference on Terminology Standardization and Unification in Theory and Practice". En rapport från denna kommer i nästa TNC-Aktuellt.

Anna-Lena Bucher och Kjell Westerberg

Nybildade terminologiorgan

TermNet

TermNet, som är en förkortning för International Network for Terminology, har fått sina stadgar fastställda vid ett konstituerande sammanträde i Wien den 12 december 1988.

TermNet är ingalunda en ny företeelse i terminologivärlden utan har ända sedan 1975 varit namnet på ett världsomspännande kontaktnät av terminologiintressenter (se också TNC-Aktuellt 1985:3). Det var vid Infoterms första symposium 1975 som förslaget om ett "termnät" fördes fram, och det har hittills haft en informell konstruktion. Det arbete som har utförts inom ramen för TermNet har administrerats av Infoterm, som delvis också har finansierat arbetet. Under en period bidrog Secretary of State i Canada med pengar och arbete, vilket bl a möjliggjorde utgivningen av tidskriften "TermNet News" – kanske det utåt sett mest synliga resultatet av TermNet-samarbetet. Terminologiorgan och intressenter över hela världen bidrar med artiklar, nyheter, bibliografiska referenser m m till tidskriftens innehåll.

Sedan några år tillbaka har arbete pågått inom Infoterm i syfte att ge TermNet en fastare struktur och göra det till en fristående organisation. Infoterm har inte orkat bära den ekonomiska bördan för det växande TermNet-arbetet.

De nyligen fastställda stadgarna förklarar TermNet som en internationell förening som till sina medlemmar räknar internationella och transnationella organisationer, nationella terminologiorgan, standardiseringsorgan, universitet och universitetsinstitutioner.

Syftet med TermNet är att sprida information om terminologi i alla tänkbara former, underlätta spridningen av terminologiska produkter, t ex ordlistor, stödja och organisera utbildning i terminologi samt bidra till samarbete och kommunikation medlemmar emellan.

TermNets tre organ är:

- TermNet Assembly
- TermNet Board
- Executive Committee

TermNet Assembly är medlemsförsamlingen som sammanträder en gång per år. En av dess funktioner är att utse ledamöterna i TermNet Board.

TermNet Board består av ledamöterna i exekutivkommittén plus fem andra ledamöter. Bland dess uppgifter är att välja två av ledamöterna i exekutivkommittén och att bestämma TermNets ekonomiska ramar.

The Executive Committee skall enligt stadgarna bestå av sex medlemmar. Kommittén beslutar i frågor som rör medlemskap och är också ekonomiskt ansvarig för det arbete som bedrivs inom TermNets sekretariat.

Inom exekutivkommittén väljs en president som är TermNets officiella representant och som också sitter ordförande i TermNet Assembly, TermNet Board och är sammankallande i exekutivkommittén. Den nyvalde presidenten är Dr Erhard Oeser vid Wiens universitet.

Alla löpande ärenden sköts av ett sekretariat som förestås av Christian Galinski, också Infoterms chef. Ytterligare upplysningar om TermNet, medlemskap, avgifter m m, kan fås därifrån. Adressen är: International Network for Terminology, Heinestrasse 38, A-1020 WIEN, Österrike.

TNC inbjöds att närvara vid det konstituerande sammanträdet men avböjde. Stadgarna som formulerats i enlighet med österrikisk lagstiftning innehåller vissa formuleringar som står i strid med TNCs egna stadgar. TNC-medlemskap i TermNet får därför tyvärr dröja.

Anna-Lena Bucher

Institut för terminologiforskning

Den 25 januari 1989 bildades i Wien ett internationellt institut för terminologiforskning. Det egentliga namnet är Internationales Institut für Terminologieforschung (IITF).

Institutet skall vara ett forum för den teoretiska terminologiforskningen och tillämpad terminologilära. Aktiva forskare skall här ha en egen plattform för erfarenhets- och informationsutbyte och för gemensamma forskningsprojekt.

I samarbete med andra institutioner planeras utgivningen av

- ett nyhetsblad (fyra gånger om året)
- en vetenskaplig tidskrift (två gånger om året)
- monografier.

Institutet kommer också att ordna symposier och föreläsningar, och man kan också komma att bilda arbetsgrupper för genomförandet av väl avgränsade och klart definierade uppgifter.

Institutet är medlem i organisationen TermNet.

Medlemskap i institutet kan vara både individuellt och institutionellt. Årsavgiften för medlemskapet är 50 DM. Medlemmarna erhåller de publikationer som institutet ger ut och får också utnyttja de tjänster som TermNet erbjuder till förmånspris.

Styrelsen har följande sammansättning:

Gert Engel, Danmark
Christer Laurén, Finland
Wolfgang Nedobity, Österrike
Erhard Oeser, Österrike
Heribert Picht, Danmark

Adressen är: Sensengasse 8, A-1090 WIEN, Österrike.

Fler upplysningar lämnas av institutets generalsekretärare Gerhard Budin på samma adress.

Anna-Lena Bucher

Ny pappersordlista på gång

TNC 74 Pappersordlista är slutsåld sedan ett par år. Det finns stort behov av en ny utgåva, och vi har därför påbörjat en revidering av ordlistan. Arbetet kommer att bedrivas som ett samarbetsprojekt mellan TNC och SIS. Vi räknar med att den nya utgåvan kan ges ut omkring årsskiftet.

Förra utgåvan av Pappersordlista fanns i två språkversioner, en svensk och en engelsk. Den nya utgåvan kommer i stället att få definitioner på både svenska och engelska under varje uppslagsord.

Nordisk tidskrift för fackspråk och terminologi

Nummer 88/2 av tidskriften är en specialutgåva som innehåller några av de föredrag som hölls i augusti 1987 i Vasa i Finland vid det sjätte europeiska symposiet om fackspråk.

Utgåvan är ett tillägg till Term-Net News nr 12 "Special Issue on the Nordic countries" som redogör för den utveckling som skett inom området sedan 1985.

De som är intresserade av specialutgåvan av Nordisk tidskrift för fackspråk och terminologi kan rekvirera den utan kostnad från TNC.

Finsk terminologihandbok

Mikael Reuter, specialforskare vid Svenska språkbyrån i Finland, har i tidskriften Språkbruk anmält den här finska handboken i terminologiarbete. Det som följer är ett utdrag ur den tidskriften. (I ett kommande nummer av TNC-Aktuellt kommer boken att recenserars.)

"Sanastotyön käsikirja. Soveltavan terminologian periaatteet ja työmenetelmät (Handbok i terminologiarbete. Principer och metoder i tillämpad terminologi). Red av Centralen för Teknisk Terminologi. SFS-käsikirja 50, Suomen Standardisointiliitto SFS, Helsingfors 1988. 222 s.

Termarbete, inte minst på teknikens område, har fått en allt större betydelse. Inte minst det flerspråkiga termarbetet har blivit viktigare i det nordiska samarbetets och den europeiska integrationens tid, och samtidigt är de krav som ställs på termarbetet större än tidigare.

Termarbete utförs på många håll, på myndigheter, i företag och organisationer och av enskilda personer. Ett problem har varit bristande enhetlighet och okunskap om de grundläggande terminologiska principerna. Den finska handbok i termarbete som Centralen för Teknisk Terminologi i Helsingfors har gett ut fyller en lucka och fungerar som ett viktigt hjälpmedel för den som arbetar med terminologi. Den konkreta exemplifieringen och den praktiska uppläggningsen gör boken särskilt använd-

bar. I ett särskilt kapitel behandlas svenskan i det finländska termarbetet. På några få sidor ges information om allt det grundläggande man behöver veta när man arbetar med svenska termer i Finland.

Genom att boken är skriven på finska (även om många av exemplen omfattar svenska och/eller engelska) är den tyvärr inte tillgänglig för en större nordisk publik."

Professor Lubomir Drozd död

Den filosofiska fakulteten på Charles University och avdelningen för engelska, tyska och skandinaviska studier har låtit meddela att professor Lubomir Drozd har avlidit vid 63 års ålder efter en allvarlig sjukdom.

Professor Drozd var tidigare rektor för avdelningen för engelska, tyska och skandinaviska studier vid Charles University och avdelningen för icke-slaviska språk. Han var ordförande i Termia (International Association of Terminology) och expert i Unesco på vetenskaplig terminologi.

Under många år fungerade professor Drozd som ordförande i organisationen AILAs nationella utskott i Tjeckoslovakien och också som sammankallande för AILAs vetenskapliga kommitté för terminologi. Han har erhållit åtskilliga medaljer och utmärkelser för sitt enastående arbete.

Med professor Drozds död har lingvistikens i Tjeckoslovakien förlorat en framstående germanist och författare till många utomordentliga uppsatser, forskningsarbeten och textböcker. Hans insatser har gjort honom erkänd både nationellt och internationellt.

(Efter ett officiellt meddelande från Charles University)

Pragskolan

Professor Drozd var en framstående representant för Pragskolans terminologiska del. Han organiserade ett flertal viktiga symposier i terminologi i Prag.

Pragskolan, vars teorier är baserade på arbeten av de Saussure och betonar den funktionella aspekten av språket, utgör en bred och bra grund för terminologiteori.

Pragskolan ville undersöka språket som verktyg för kommunikation inom alla områden av samhället, särskilt inom området för mänsklig kultur, civilisation och teknik. Den strukturella synen på funktionell lingvistik, som länge varit rådande i Tjeckoslovakien, gör att tjeckiska lingvister väl förstår terminologen Wüsters teorier. De infogade förhållandet mellan uttryck – innehåll – referent i sina teorier. Det vetenskapliga språket, fackspråket, är ett funktionellt språk och termen är det funktionella språkets minsta enhet.

(Utdrag ur "Terminology Manual" av Helmut Felber)

Liten järnvägsordlista

Så här skulle de här orden kunna definieras, om de sågs genom en järnvägares ögon!

axelvaddar pl
anordningar som får axlarna på smalspåriga vagnar att se bredare ut

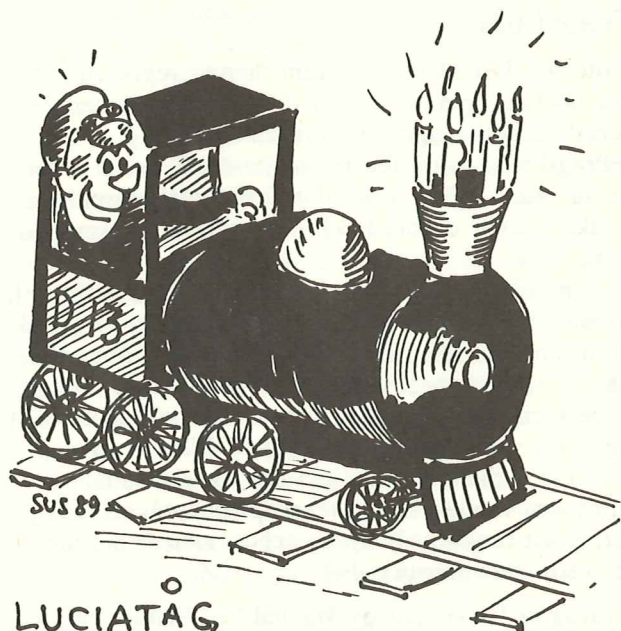
bestämmelsestation
station där gällande bestämmelser tillämpas

elände
ställe där kontaktledning slutar

godsägare
ägare till transporterade varor

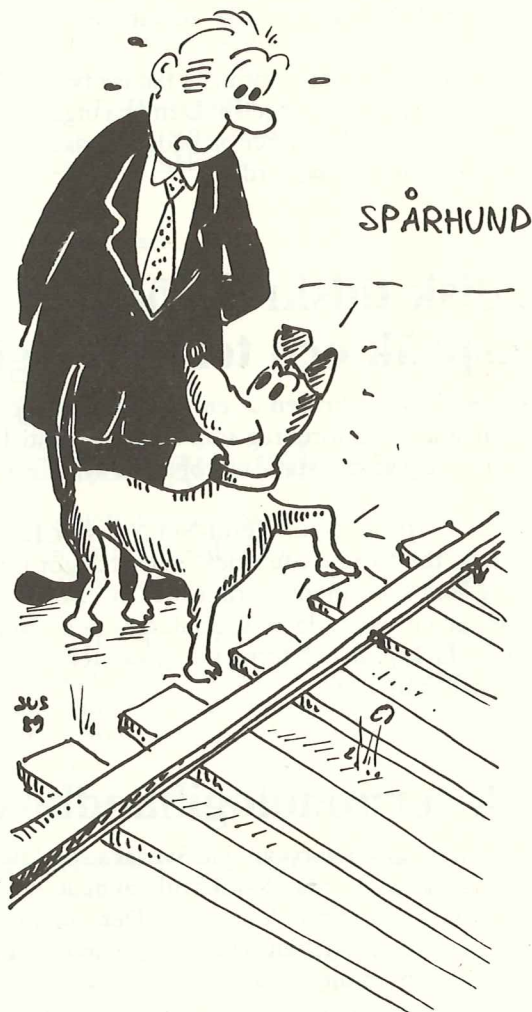
luciatåg
extratåg den 13 december, avsett för upplysta personer

sjuglasvagn
restaurangvagn med kvantitativt begränsade utskänkingsmöjligheter

skendebatt
diskussion om järnvägs framtid
Skendebatter går ofta spårlöst förbi.

spårhund
hund som letar reda på bortkomna tåg

svartväxling
omflyttning av vagnar på bangård under den mörka delen av dygnet

tåget över Bält
järnvägsförbindelse mellan Fyn och Själland
Genom att utnyttja denna förbindelse lyckades Karl X Gustav komma i tid till ett fältslag, **slaget under Bält**.

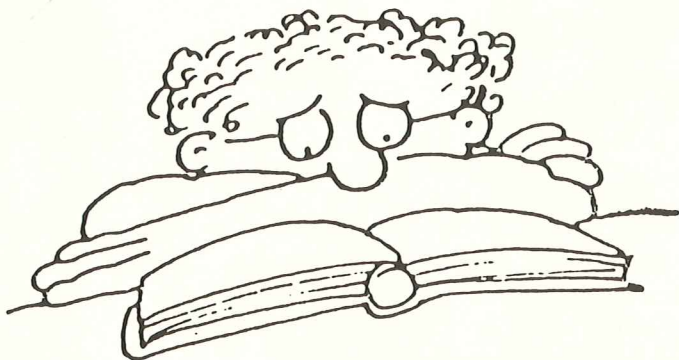
uttåg
(från poststation:) tåg som avgår från sin post

villospår
järnvägsspår i obestämd riktning

återtåg
tåg avsett för returresa

Lars Törnqvist

Termfrågor i urval

Fråga: I en text om minneskretsar står det att "varje krets rymmer 1 Mbit som motsvarar 128 kbyte ...". Vad är *bit* och *byte* för enheter? Jag har trott att *bit* var svensk motsvarighet till engelska *byte*.

Svar: Bit är 'enhet för minneskapaciteten hos ett minne som kan anta två tillstånd samt för överföringskapacitet hos ett medium för dataöverföring med två definierade tillstånd' (TNC 82 Dataordboken).

Den engelska motsvarigheten, likaså den franska och tyska, är *bit*. Däremot är *byte* inte en enhet, inte heller en svensk term. *Byte* är den engelska termen för bit-grupp, dvs en sträng av binärtecken. Den kan också översättas med, och det är den vanligaste betydelsen, *oktett* eller *åttabitsgrupp*.

Bit är också synonym till *binär siffra* och är då ett s k teleskopord. I TNC 64 Om teknikens språk står att läsa om teleskopord: "Som teleskopord kan man beteckna sådana ellipser (ett slags språkliga förkortningar) som utgör en förening av början i ett ord och slutet i ett annat, där man alltså pressat ihop ordet liksom sektionerna i en tub." Ordet *bit* är en förening av början av det engelska ordet *binary* ('sammansatt av två') och *digit* ('siffra').

Observera att i denna betydelse är den franska och tyska motsvarigheten inte "bit" utan "chiffre binaire" respektive "Binärziffer".

?

Fråga: *Polityr*, finns inte det längre? I TNC 38 Färg- och lackteknisk ordlista finns det med, men inte i den nya reviderade ordlistan TNC 88.

Svar: Jo, *polityr* finns, men används numera sällan. Det stämmer att termen inte tagits med vid revideringen av TNC 38, dock nämns den i TNC 88 under uppslagsordet "polera".

Vid en förfrågan hos Möbelinstitutet (det finns en behändig ordlista för konsumenter som Möbelinstitutet gett ut) fick vi veta att fransk polering med *polityr* är en svår konst som inte många behärskar idag.

?

Fråga: *Data* har vi ju lärt oss vad det är. Nu finns det *mjukdata* och *hårddata*. Vad betyder dessa ord och framförallt: hur skiljer man på olika sorters data, hårda eller mjuka?

Svar: *Data* betyder ju här data i allmänhet, dvs uppgifter, och har inget med datateknik att göra. "Nyord i Svenskan från 40-tal till 80-tal" anger 1970 som "födelseår" för *mjukdata* och 1971 för *hårddata*. Mjukdata definieras där som 'data som inte kan kvantifieras' till skillnad från *hårddata* 'data som kan kvantifieras'.

I "Svensk Ordbok" är *mjukdata* sådana 'sakuppgifter som inte i första hand anges med siffror' och *hårddata* sådana 'sakuppgifter som uttrycks mer eller mindre exakt med siffror'.

?

Fråga: Är *standard* detsamma som *norm*?

Svar: Nej. Standarden är en frivillig överenskommelse. Normen är bindande och behöver inte vara en överenskommelse mellan t ex två parter, utan mer ett direktiv från t ex en myndighet.

Ur terminologikalendern

21–26 augusti 1989

Symposium: "LSP Comprehension and Communication"

7th European Symposium on Language for Special Purposes

Det sjunde europeiska symposiet om fackspråk arrangeras av en organisationskommitté från den ungerska vetenskapsakademien och institutet för moderna språk vid Budapests tekniska universitet på uppdrag av AILA Commission for LSP.

Plats: Budapest

Upplysningar och anmälan till:

OTP-Penta Tours Kft.

Bajcsy-Zsilinszky ut 12.

H-1051 Budapest

Ungern

Tekniker med språkintresse och språkvetare med teknikintresse

Är Du tekniker eller språkvetare och intresserad av den språkliga sidan av tekniken? I så fall vill vi att Du hör av Dig till oss. Vi behöver nämligen två handläggare och utredare till vårt kansli.

Du kommer att få utreda fackspråkliga problem som rör bl a valet av termer, termbildning och termers betydelse. Du får tillsammans med sakkunniga personer från olika fackområden utreda dessa områdens terminologier. Resultatet av arbetet publiceras för det mesta i form av ordlistor och inarbetas i en termbank. Vidare kommer Du att få granska texter med tekniskt-terminologiskt innehåll och lämna råd, per telefon eller brev, till folk som vänder sig till oss med sina terminologiska problem.

Vi tror att Du bör ha följande kvalifikationer och egenskaper:

- Du bör ha teknisk utbildning på högskolenivå eller utbildning i nordiska språk eller lingvistik, eller motsvarande.
- Du bör ha goda kunskaper i svenska och engelska, och gärna i franska eller tyska. Kunskaper i klassiska språk är också meriterande. Ditt språkintresse bör ha tyngdpunkten på begreppsanalys, ordbildning och ordval.
- Du bör ha prövat på projektadministration och projektansvar.
- Du skall ha lätt för att samarbeta.

Närmare upplysningar lämnas av Staffan Ulvönäs, Kjell Westerberg eller Elisabeth Lindström (personalrepresentant) på telefon 08-735 85 25.

Vi vill ha Din ansökan senast den 24 april 1989.

TNC
Västra vägen 9 C
171 46 Solna

